

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **M.D.**,
podejrzanego o popełnienie czynu z art. 190 § 1 k.k.
wobec którego postępowanie umorzono na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw.
z art. 31 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 28 marca 2025 r.,
na posiedzeniu bez udziału stron,
z urzędu kwestii wstrzymania wykonania
zaskarżonego kasacją Prokuratora Generalnego postanowienia
Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 6 grudnia 2017 r., sygn. akt VII Kzw
429/17,
utrzymującego w mocy postanowienie
Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 21 września 2017 r., sygn. akt III K 300/14,
oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 21 października 2024 r.,
sygn. akt III K 300/14/S - III 1 Ko 4030/24,
na podstawie art. 532 § 1 k.p.k.

postanowił

**wstrzymać wykonanie postanowienia Sądu Rejonowego w
Sosnowcu z dnia 21 września 2017 r., sygn. akt III K 300/14 (pkt 1)
oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 21
października 2024 r., sygn. akt III K 300/14/S-III 1 Ko 4030/24
(pkt 1)**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 września 2015 r., w sprawie o sygn. akt III K 300/14, Sąd Rejonowy w Sosnowcu, na podstawie art. 324 § 2 k.p.k., nie uwzględnił wniosku Prokuratury Rejonowej Sosnowiec-Południe w Sosnowcu w przedmiocie umorzenia postępowania karnego przeciwko M.D., podejrzanemu o czyn z art. 190 § 1 k.k. i zastosowania środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w odpowiednim szpitalu psychiatrycznym i przekazał sprawę Prokuratorowi do dalszego prowadzenia (k. 315-316 akt).

Sąd Okręgowy w Katowicach, postanowieniem z dnia 9 grudnia 2015 r., w sprawie o sygn. akt VII Kz 298/15, po rozpoznaniu zażalenia prokuratora, na podstawie art. 437 k.p.k., art. 354a § 2 k.p.k. i art. 93a pkt 2 k.k. w zw. z art. 93f § 1 k.k. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że umorzył postępowanie karne o przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. wobec M.D. i zastosował wobec podejrzanego M.D. środek zabezpieczający w postaci terapii i zobowiązał podejrzanego do poddania się terapii polegającej na comiesięcznym stawiennictwie w Poradni Zdrowia Psychicznego (k. 340-344 akt).

Sąd Rejonowy w Sosnowcu postanowieniem z dnia 21 września 2017 roku, w sprawie o sygn. akt III K 300/14, zmienił stosowany wobec M.D. środek zabezpieczający poprzez umieszczenie go w zakładzie psychiatrycznym, o podstawowym stopniu zabezpieczenia (k. 457-458 akt).

Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 6 grudnia 2017 r., w sprawie o sygn. akt VII Kzw 429/17, po rozpoznaniu wniesionego zażalenia obrońcy podejrzanego, utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie (k. 492-494 akt).

Kasację od powyższego postanowienia wniósł Prokurator Generalny, zaskarżonemu postanowieniu zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 459 § 2 k.p.k. oraz art. 92 k.p.k. i art. 93g § 1 k.k., 93b § 1 zd. drugie k.k. oraz art. 93b § 3 zd. drugie k.k. w zw. z art. 93b § 5 k.k., polegające na zaniechaniu rozpoznania sprawy niezależnie od zarzutu podniesionego w środku odwoławczym wniesionym przez

obrońcę z urzędu podejrzanego M.D. na jego korzyść, kwestionującego de facto ustalenia faktyczne w zakresie istnienia podstaw do orzeczenia w stosunku do tego podejrzanego środka zabezpieczającego o charakterze izolacyjnym w kontekście braku wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia ponownie przez podejrzanego - w związku ze stwierdzoną chorobą psychiczną w postaci schizofrenii paranoidalnej - czynu zabronionego o znacznej społecznej szkodliwości i utrzymanie w mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 21 września 2017 r. o zmianie stosowanego wobec M.D., mocą postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt VII Kz 298/15, środka zabezpieczającego w postaci terapii w warunkach ambulatoryjnych, polegającej na comiesięcznym stawiennictwie w wyznaczonym podmiocie leczniczym (Poradni Zdrowia Psychicznego przy Szpitalu w S.), o którym mowa w art. 93f § 1 k.k. i orzeczeniu w to miejsce środka zabezpieczającego określonego w art. 93g § 1 k.k. w postaci umieszczenia podejrzanego w szpitalu psychiatrycznym w sytuacji, gdy prawidłowo przeprowadzona kontrola odwoławcza winna była doprowadzić sąd *ad quem* do ustalenia, że w toku postępowania wykonawczego nie jest możliwe orzeczenie po raz pierwszy środka zabezpieczającego o charakterze izolacyjnym w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, albowiem orzeczenie takiego środka może nastąpić jedynie w postępowaniu jurysdykcyjnym, co powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w rozstrzygnięciu merytorycznie kończącym postępowanie, tj. wyroku skazującym sprawcę przestępstw popełnionych w warunkach określonych w art. 93g § 2 i § 3 k.k. lub w orzeczeniu umarzającym postępowanie wobec niepoczytalności sprawcy, natomiast zmiana orzeczonego wobec sprawcy środka zabezpieczającego o charakterze wolnościowym, możliwa jest jedynie w granicach środków określonych w art. 93a § 1 pkt 1-3 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do stosowania wobec M.D. - bez podstawy prawnej - środka zabezpieczającego o charakterze izolacyjnym w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia sądu odwoławczego, jak i utrzymanego nim w mocy postanowienia sądu I instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Sosnowcu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W związku z wniesieniem przez Prokuratora Generalnego kasacji od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 6 grudnia 2017 r., w sprawie o sygn. akt VII Kzw 429/17, utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 21 września 2017 r., w sprawie o sygn. akt III K 300/14 w przedmiocie zastosowania wobec M.D. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia go w szpitalu psychiatrycznym, należało z urzędu rozważyć kwestię wstrzymania wykonania tego orzeczenia.

W pierwszej kolejności należy odwołać się do treści art. 532 § 1 k.p.k., który wskazuje, że w razie wniesienia kasacji Sąd Najwyższy może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia kasacji. Treść tego przepisu wprowadzie nie określa przesłanek wstrzymania wykonania orzeczenia, jednakże taka możliwość, jak wynika z utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa ma charakter wyjątkowy i stanowi odstępstwo od zasady określonej w art. 9 § 2 k.k.w. Przepis ten jednoznacznie wskazuje, że orzeczenie staje się wykonalne z chwilą jego uprawomocnienia. Zatem wstrzymanie wykonania orzeczenia, jako instytucja o charakterze wyjątkowym, może nastąpić przy jednoczesnym spełnieniu dwóch warunków, to jest wystąpienia sytuacji oczywistej zasadności zarzutów kasacyjnych oraz wykazania przez wnioskodawcę, że dalsze wykonywanie orzeczenia mogłoby wywołać wyjątkowo dolegliwe i nieodwracalne dla skazanego skutki (zob. postanowienie SN z dnia 8 lutego 2022 r., II KO 111/21; postanowienie SN z dnia 19 października 2021 r., V KK 415/21).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, nie przesądzając ostatecznego wyniku postępowania kasacyjnego, wskazać należy, że wstępna analiza kasacji Prokuratora Generalnego uzasadnia wstrzymanie z urzędu wykonania orzeczeń, na podstawie których stosowany jest wobec M.D. środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym o podstawowym stopniu zabezpieczenia. Zawarty bowiem w kasacji zarzut jawi się jako w pełni zasadny, a jego uzasadnienie zasługuje na uwzględnienie. Zatem ocena zarzutów wyartykułowanych w nadzwyczajnym środku zaskarżenia dokonana wyłącznie w

przymacie oceny potrzeby wstrzymania wykonania orzeczenia i wydania rozstrzygnięcia o charakterze incydentalnym, pozwala już *prima facie* na stwierdzenie wysokiego prawdopodobieństwa ich zasadności oraz postawienia prognozy co do możliwości uwzględnienia zarzutów kasacyjnych przez Sąd Najwyższy.

Dodatkowo podkreślić należy, że dalsze wykonywanie orzeczeń mogłoby wywołać wyjątkowo dolegliwe i w zasadzie nieodwracalne skutki dla podejrzanego. W przedmiotowej sprawie, po uzyskaniu kolejnych opinii o aktualnym stanie zdrowia psychicznego M.D., Sąd Rejonowy w Sosnowcu, a następnie Sąd Rejonowy w Rybniku, decydował o dalszym stosowaniu wobec podejrzanego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym. Obecnie środek ten jest stosowany na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 21 października 2024 r., sygn. akt III K 300/14/S - III 1 Ko 4030/24 (pkt 1) – k. 631 akt wykonawczych, utrzymanego w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 29 listopada 2024 r., sygn. akt VI Kzw 288/24 (k. 651 akt wykonawczych).

Nie przesądzając więc rozstrzygnięcia, które może finalnie zapadć po merytorycznym rozpoznaniu wniesionej kasacji należało stwierdzić, że konieczne stało się wstrzymanie z urzędu postanowienia Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 21 września 2017 r., sygn. akt III K 300/14 (pkt 1), na podstawie którego środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym jest nieprzerwanie stosowany wobec M.D. od dnia 2 maja 2018 r. (k. 557 akt) oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 21 października 2024 r., sygn. akt III K 300/14/S - III 1 Ko 4030/24 (pkt 1), na podstawie którego środek ten jest stosowany obecnie. Tym samym dalsze stosowanie wobec M.D. środka zabezpieczającego w postaci jego umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym jest nieuzasadnione oraz mogłoby wywołać wyjątkowo dolegliwe i nieodwracalne skutki.

Uwzględniając powyższe Sąd Najwyższy stwierdził zatem, że w stosunku do podejrzanego M.D. zachodzą podstawy do zastosowania nadzwyczajnej instytucji przewidzianej w art. 532 § 1 k.p.k., skutkującej wstrzymaniem wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 21 września 2017 r., sygn.

akt III K 300/14 (pkt 1) oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 21 października 2024 r., sygn. akt III K 300/14/S - III 1 Ko 4030/24 (pkt 1).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[WB]

[r.g.]